

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКА ДЕРЖАВНА ІНЖЕНЕРНА АКАДЕМІЯ

Андреева Юлія Віталіївна

УДК 338.58

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ
ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА
Спеціальність 8.03050401 «Економіка підприємства» (за видами економічної
діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття кваліфікації
магістра з економіки підприємства

Запоріжжя 2016

Магістерською роботою є рукопис:
Робота виконана на кафедрі Економіки підприємства Запорізької державної інженерної академії м. Запоріжжя

Науковий керівник –
Запорізька державна інженерна академія

Захист відбудеться «15» січня 2015 р. о 9.00 на засіданні державної
екзаменаційної комісії кафедри економіки підприємства

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що для багатьох вітчизняних підприємств проблема зниження рівня витрат на сьогоднішній день постає дуже гостро. Тому проведення досліджень сучасного стану системи управління витратами та розробка переліку заходів з її удосконалення є доцільними та своєчасними, бо можуть сприяти поліпшенню існуючої ситуації, виходу підприємств з кризового стану та сприяти розвитку підприємства в подальшому.

На практиці прослідковується все більший зв'язок між системою управління витратами та ефективністю діяльності підприємства загалом. Даний аспект не залишається без уваги із сторони відомих науковців, як у сфері управління, так і в обліковому контексті, зокрема, значний внесок у дослідженні особливостей формування системи управління витратами та її складових здійснили вітчизняні вчені: Голов С.Ф., Гордієнко В.М., Грещак М.Г., Давидович І.Є., Загородній А.Г., Карпова Т.І., Кузьмін О.Є., Мельник О.Г., Озеран В.О., Попов О.О., Садовська І.Б., Цал-Цалко Ю.С. та ін. Вони вважають, що реальним напрямом зменшення витрат є розробка системи управління ними. Питання, пов'язані з управлінням витратами підприємства, знайшли відображення в роботах таких відомих вчених-економістів, як Т.П. Карпова, І.Є. Давидович, С.А. Котлярова, В. Палій. Однак на практиці не всі підприємства усвідомлюють необхідність цього виду управління. Тому є потреба у розкритті та доведенні значимості витрат та управління ними для досягнення підприємством ефективних результатів діяльності з урахуванням особливостей економічної ситуації в країні.

Основною метою дослідження є обґрунтування системи управління витратами на підприємстві та розробка заходів з підвищення її ефективності.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення завдань, які мають наукове і практичне значення:

- дослідити економічну сутність витрат та узагальнити їх класифікацію;
- надати характеристику системи управління витратами;
- обґрунтувати значення ефективності системи управління витратами для успішного функціонування підприємства у сучасних умовах;

- надати організаційно-економічну характеристику ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс»;
- оцінити ефективність фінансово-господарської діяльності ТОВ «ВО «Моліс»;
- проаналізувати систему витрат на ТОВ «ВО «Моліс» та визначити ефективність управління витратами;
- розробити основні напрями удосконалення системи управління витратами на ТОВ «ВО «Моліс»;
- визначити резерви зниження витрат на ТОВ «ВО «Моліс»;
- обґрунтувати ефективність запропонованих заходів зі зниження рівня витрат та удосконалення системи управління ними.

Об'єктом дослідження виступає процес управління витратами на промисловому підприємстві.

Предмет дослідження - теоретичні підходи, методичні і практичні питання формування ефективної системи управління витратами промислового підприємства.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою магістерської є фундаментальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених із питань управління витратами на промислових підприємствах.

У процесі дослідження використовувались такі загальнонаукові методи: абстрактно-логічний та аналітичний – для конкретизації визначень економічних категорій, теоретичного узагальнення та формулювання висновків; статистичного дослідження, формалізації, фінансово-економічного, системного та порівняльного аналізу – для дослідження особливостей і тенденцій розвитку промислового підприємства; графічний – для наочного відображення динаміки змін досліджуваних показників; системного підходу – для систематизації проведених розрахунків і обґрунтування пропонованих заходів.

Основні положення дослідження доповідались і обговорювались на IV Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 18 вересня 2015 р.).

Результати роботи знайшли відображення у 2 наукових працях:

1. Андреева Ю.В. Удосконалення системи управління витратами промислового підприємства/ О.В. Коваленко, Ю.В. Андреева, А.М. Колосов // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – Хмельницький – 2015. – № 3, Т. 2 (224).

2. Андреева Ю.В. Удосконалення системи управління витратами промислового підприємства / Ю.В. Андреева, А.М. Колосов, О. В. Коваленко // Матеріали IV міжнародної науково- практичної конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики», 18 вересня 2015 р. Одеса, Атлант, 2015. – С. 183-185.

Наукова новизна. На основі комплексного дослідження в магістерській роботі обґрунтовано теоретичні, методичні та практичні засади вдосконалення системи управління витратами ТОВ «ВО «Моліс». В процесі дослідження отримано наступні наукові результати: обґрунтовано поняття витрат виробництва, їх суті і значення на промисловому підприємстві; розглянуто визначальні критерії науково обґрунтованої системи класифікації виробничих витрат; досліджено особливості виробництва молочної продукції та їх вплив на побудову обліку витрат і калькулювання собівартості продукції; досліджено існуючі методи обліку виробничих витрат, проведено їх критичний аналіз; обґрунтовано методіку калькулювання собівартості виготовленої продукції; обґрунтовано та запропоновано один із можливих варіантів зниження собівартості продукції.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні дані Державної служби статистики України, дані статистичної звітності та аналітичних обстежень результатів діяльності підприємства, Інтернет-ресурси, результати авторських досліджень. Обробка інформації, одержаної під час дослідження, проводилася за допомогою сучасних інформаційних технологій.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено проблемні питання, що потребують подальшої розробки, сформовано мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, практичне значення результатів.

У розділі 1 **“Теоретичне обґрунтування системи управління витратами на підприємстві”** розглянуто аспекти управління витратами на підприємстві та системи управління.

Витрати - це вартість ресурсів, що використовуються в подальшому для отримання прибутку або досягнення інших цілей організації. До складу витрат належать вартість матеріальних та трудових ресурсів, необхідних для виробництва тієї чи іншої продукції чи послуг. Економія витрат є одним з критеріїв підвищення ефективності діяльності підприємства. Методологічні основи формування у бухгалтерському обліку інформації про видатки підприємства та її розкриття у фінансовій звітності, визнання видатків та їх склад регламентуються стандартом бухгалтерського обліку № 16. На сучасному етапі розвитку економіки підприємства витрати є важливим аспектом його економічної стійкості, конкурентоспроможності та ефективності виробництва. Підтримка оптимального рівня витрат є основною умовою його виживання й розвитку. Управління витратами - найважливіший інструмент досягнення підприємством високого економічного результату.

Перспективи розвитку підприємства значною мірою залежать від поведінки витрат та управління ними. Вміння планомірно й раціонально керувати ними в періоди погіршення кон'юнктури ринку підвищує шанси на виживання. Управління витратами є важливою функцією економічного механізму підприємства, це підтверджує численна кількість науково обґрунтованих концептуальних конструкцій, методів та моделей системи управління. В свою чергу, управління витратами слід розглядати як сукупність чітко виражених процесів, яким характерні взаємозв'язки та безперервність здійснення. Проте, основною проблемою є те, що на практиці безпідставно ігнорується управління цими витратами. Як результат -

виникають непоодинокі випадки доведення до збиткового рівня, а подекуди - банкрутства підприємств. Відповідно, виникає гостра потреба у визначенні сутності та характеристики складових кожного із процесів системи управління витратами, що в подальшому дасть можливість впровадження їх на практиці. На думку О.Попова управління витратами - це розробка і реалізація управлінських впливів, заснованих на використанні економічних законів щодо формування та регулювання витрат підприємства відповідно до його стратегічних і поточних цілей. Управління витратами С.Голов розглядає як принципово нову систему, яка дає змогу відстежувати, аналізувати та контролювати витрати. На думку Т.Карпової управління витратами включає такі елементи: планування, нормування, облік, калькулювання, економічний аналіз, контроль, регулювання та прогнозування витрат. Не дивлячись на це, дослідження науковців не охоплюють усіх питань щодо розробки системи управління витратами та прийняття управлінських рішень.

Головним завданням і пріоритетом функціонування СУВ є підвищення ефективності виробництва на основі оптимізації витрат усіх видів ресурсів, приведення виробничих потужностей, кількості зайнятого персоналу, послуг обслуговуючих підрозділів основним цехам у відповідність з реальною програмою випуску продукції, відповідної існуючим потребам ринку. Система управління витратами повинна впроваджуватися на комплексній основі, забезпечуючи взаємозалежне вирішення поставлених задач. Тільки такий підхід буде сприяти різкому росту економічної ефективності роботи підприємства. При цьому в функціональні обов'язки робітників підприємства необхідно ввести конкретні функції, що забезпечать ощадливе витрачання коштів.

Отже, система управління витратами відіграє ключову роль як в обґрунтуванні управлінських рішень під впливом зовнішнього економічного середовища, так і в налагодженні ефективного внутрішньогосподарського управління та створенні ефективного механізму планування, контролю і аналізу витрат. Перевагами ефективного управління витратами можуть

виступати наявністю своєчасної, достовірної та повної інформації про собівартість окремих видів продукції та їхні позиції на ринку порівняно з продукцією конкурентів; наявністю ресурсів для гнучкого ціноутворення; прийняття управлінських рішень з використанням лише релевантної інформації; організація виробництва продукції, конкурентної щодо витрат цін. Сучасні методи управління витратами характеризуються різноманітністю, наявністю декількох методик використання окремого методу як у межах підприємства, так і галузі, а більшість вчених виділяють тісний взаємозв'язок, перш за все, між функціями управління та методами управління витратами. Тобто, управління витратами на сьогодні вийшло за межі традиційного впливу на витрати лише в процесі виробництва та поширилося на всі можливі витрати, які виникають або потенційно можуть з'явитися у фінансово-господарській діяльності підприємства.

У розділі 2 **“Аналіз управління витратами на ТОВ «ВО «Моліс»”** розглянуто основні економічні показники ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» показали, що обсяги реалізації продукції у 2013 році знизилися на 16283 тис.грн. або на 4,59 % та у 2014 році збільшилися порівняно з 2012 роком на 33873 тис.грн або на 10,02 % та порівняно з 2013 роком на 109766 або на 4,73 %. Особливо обсяг реалізації збільшився у 2014 році, але це збільшення призвело і збільшення собівартості реалізованої продукції у 2014 році порівняно з 2012 роком на 109766 тис.грн., як бачимо у 2014 році порівняно з 2012 роком матеріальних затрат на 23252 тис.грн., також збільшилась матеріаломісткість на 2 коп., а матеріаловіддача зменшилась на 0,03 грн. Оборотноість матеріальних запасів у 2014 році порівняно з 2012 роком збільшилась до 2 разів (1,963), також збільшився і балансовий нерозподілений прибуток на 13283 тис.грн., а чистий прибуток збільшився на 11199 тис.грн. На протязі 2012-2014 рр. бачимо збільшення показника рентабельності і уже в 2014 році він становить 3,26%, і порівняно з 2012 роком збільшився на 2,99%.

Для аналізу управління витратами на підприємстві в першу чергу

оцінили ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс».

Таким чином, показники структурної динаміки майна підприємства відображають частку кожного виду майна в загальній зміні сукупних активів. Це дає змогу зробити висновки про те, в які активи вкладені довгостроково залучені фінансові ресурси, а які активи, навпаки, зменшились у результаті відтоку фінансових ресурсів.

У нашому прикладі загальна вартість активів підприємства зменшилася на 12,5 %. Частка необоротних активів зменшилась з 49,37 до 48,56 %. Одночасно збільшилась частка основних засобів з 48,87 до 47,94 %. Це зумовлено тим, що темпи зростання іде оновлення матеріальної бази підприємства пов'язане з технічним переоснащенням підприємства і введенням у дію нових потужностей, то підприємство в майбутньому збільшить обсяги виробництва. Зменшення оборотних активів відбувається на фоні зменшення дебіторської заборгованості.

Певні зміни відбулися у структурі оборотних активів. Найвищими темпами за звітний період зменшилася дебіторська заборгованість (34,2 %), у результаті чого їхня частка зменшилась з 26,16 до 10,03 %. Це - позитивна тенденція в умовах економічної кризи.

Аналіз структури майна підприємства ТОВ «ВО «Моліс» був доповнений аналізом динаміки складу і структури джерел фінансових ресурсів. Отже, за звітний період структура джерел фінансування підприємства змінилась в сторону підвищення частки власного капіталу з 38,33 до 47,15%, зросли абсолютні обсяги власного капіталу з 22718 тис.грн до 34157 тис.грн, або на 150,35%. Частка і абсолютні обсяги всіх інших джерел фінансування підприємства зменшились. Така тенденція в структурі джерел фінансування свідчить про зростання фінансової незалежності (автономії) підприємства. В умовах спаду виробництва і високої ціни кредитних ресурсів скорочення обсягів залучення позикових коштів сприяє зміцненню фінансового стану підприємства.

Можна зробити висновок про те, що увесь приріст активів підприємства було досягнуто за рахунок власного капіталу. Зростання власного капіталу відбулося за рахунок перш за все нерозподіленого прибутку. Його обсяги збільшилися у 10,4 раза, а частка збільшилась з 2,06 % до 17,47 %.

Аналіз фінансового стану розглянули, проаналізувавши показники фінансової стійкості підприємства ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» за 2012-2014 роки. Розглянувши показники даної групи можна зробити висновок що фінансова стійкість підприємства потребує оздоровлення, так як аналізовані показники свідчать про високу залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування та нездатність підприємства забезпечити заборгованість власними коштами. Для забезпечення стабільної діяльності підприємства необхідно збільшувати обсяг і частку власного капіталу, переглянути доцільність залучення позикових коштів та стан розрахунків з позичальниками.

Коефіцієнт автономії показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі коштів, авансованих в його діяльність. Найбільше значення цього показника було в 2014 році, він становив 0,39, тобто 39% від усього капіталу є власний капітал, в 2012 році він був меншим 27% в 2013 році - 28%. Нормативне значення цього показника - більше 0,5, тобто частка власного капіталу в активах підприємства повинна перевищувати 50%. Тобто на підприємстві ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» цей показник відхиляється від нормативного, але з кожним роком бачимо його збільшення. Відповідно частка залученого капіталу зменшується. Залежність підприємства від залучених засобів характеризує коефіцієнт фінансування, при стабільності фінансового стану підприємства його значення повинно бути менше одиниці. Коефіцієнт фінансування підприємства ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» в 2014 році становить 2,57 такий показник є негативний, тобто є залежність підприємства від зовнішніх кредиторів, але на протязі 2012-2014 рр., бачимо його зниження зі значення 3,64 у 2012 році до

значення 3,57 у 2013 році, тобто постійно зменшується потреба у фінансуванні кредиторів. Коефіцієнт маневреності власних коштів у 2014 році становить 0,21, але у 2014 році порівняно з 2012 роком бачимо тенденція його збільшення на 0,31. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні кошти, а яка - капіталізована. За аналізовані роки цей коефіцієнт менше нуля і в 2014 році становить (-0,13), хоча повинен бути більше нуля, але в 2014 році порівняно з 2012 роком він збільшився на 0,52. Тобто як бачимо тенденцію його збільшення.

Абсолютними показниками фінансової стійкості підприємства ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» є показники, що характеризують ступінь забезпеченості запасів і витрат джерелами їх формування. Таким чином на початку 2014 року фінансова ситуація на підприємстві відноситься до четвертого типу - кризовий фінансовий стан (показник типу фінансової стійкості має наступний вигляд: $S = \{0,0,0\}$), при якому підприємство знаходиться на межі банкрутства, тому що грошові кошти, короткострокові цінні папери і дебіторська заборгованість не покривають навіть його кредиторської заборгованості і прострочених позик. А уже на початку 2014 року фінансова ситуація на підприємстві відноситься до третього типу - нестійке фінансове становище (показник типу фінансової стійкості має наступний вигляд: $S = \{0,0,1\}$), що характеризується порушенням платоспроможності, при якому зберігається можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів. Наявність порушень фінансової дисципліни (затримки в оплаті праці, використання тимчасово вільних власних коштів резервного фонду і фондів економічного стимулювання тощо), перебої у надходженні грошей на розрахункові рахунки і платежі, нестійкою рентабельністю, невиконання фінансового плану, в тому числі з прибутку.

Показники рентабельності і ділової активності є основними характеристиками ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс». Таким чином, аналіз ділової активності і рентабельності підприємства ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» за 2014 рік, засвідчив, що коефіцієнт оборотності активів зменшився під кінець 2014 року на 0,28 і оборот активів скоротився до 1,96 раз. Коефіцієнт оборотності запасів, те ж зменшився з 24 до 22 разів і становить на кінець 2014 року - 22,16 разів. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на кінець 2014 року скоротився порівняно з початком року з 12 до 11 разів. Коефіцієнт оборотності оборотних активів зменшився на кінець 2014 року і став значення 3,48. Отже бачимо і зменшення показників рентабельності на протязі 2014 року: рентабельність оборотних активів зменшились на 0,115, рентабельність власного капіталу становить на кінець 2014 року дуже низький показник 0,009, а рентабельність продажів на кінець 2014 року порівняно з початком року на не на багато (-0,001) і становить 0,11.

Аналіз собівартості продукції за статтями та елементами витрат здійснюється порівнянням сум за статтями витрат за ряд років і визначенням сум відхилень в показниках. На підставі таких даних можна зробити висновок про наявні тенденції, що склалися на даному підприємстві ТОВ «ВО «Моліс». В 2013 році відбулося зниження собівартості продукції підприємства на 7111 тис. грн. в порівнянні з 2012 роком у зв'язку зі скороченням випуску товарної продукції підприємства.

У порівнянні з 2013 роком собівартість продукції в 2014 році збільшилася на 87138 тис. грн. це відбулося в основному в результаті збільшення матеріальних витрат на виробництво продукції.

Матеріальні витрати в аналізованому періоді склали: 2012 рік - 78,3%, 2013 рік - 78,34%, 2014 рік - 80,95%. У складі матеріальних витрат основну частку складає сировина, тобто молоко, що закуповується у сільськогосподарських виробників і в населення.

Структура елементів витрат, свідчить, що виробництво ТОВ «ВО «Моліс» дуже матеріаломістке. Найбільшу питому вагу в структурі собівартості складають матеріальні витрати, причому в 2013 році їх питома вага зросла на 0,04%, а в 2014 році їх частка знизилася на 2,61%, що пов'язано зі зменшенням обсягу виробництва заводу.

Важливий узагальнюючий показник собівартості продукції - витрати на гривню продукції, який вигідний тим, що дуже універсальний, який наочно показує прямий зв'язок між собівартістю і прибутком. Визначається він відношенням загальної суми витрат на виробництво і реалізацію продукції до собівартості виробленої продукції в діючих цінах.

У системі показників управління витратами виробництва аналізуються такі показники, як виробництво продукції на 1 гривню витрат, а також зниження витрат на 1 гривню реалізованої продукції. Дані цих показників на підприємстві говорять про те, що собівартість витрат на 1 гривню виробленої (товарної) продукції з кожним роком збільшується 2013 року на 5,43% і склала в 2014 році 0,97 грн. проти 0,92 грн., і вище рівня 2014 року на 1,03% і склала в 2014 році 0,98 грн. Таким чином, протягом аналізованого періоду собівартість на 1 гривню виробленої продукції має тенденцію до збільшення. Протягом аналізованого періоду спостерігається зростання собівартості реалізованих товарів і послуг, і темпи зростання собівартості вище темпу росту випущених і реалізованих продукції та робіт. У 2012-2014 рр. спостерігаємо зростання витрат на гривню реалізованої продукції в силу перевищує темпу зростання собівартості реалізованої продукції над темпами зростання обсягів реалізації продукції. Причому темп зростання показників 2014 року по відношенню до попереднього року становив: собівартості 123,97%, обсягу реалізованої продукції 110,02%. У даному випадку маємо погіршення показників у звітному році в порівнянні з минулим роком. У підсумку витрати на 1 гривню реалізованої продукції за період 2012-2014 рр. зросли на 0,06 грн.

Отже, висновок такий - є погіршення співвідношення показників собівартості і обсягу реалізованої продукції протягом 2014 року. По найважливіших видах продукції проводять більш глибокий аналіз собівартості і причин її змін.

Аналіз починають з вивчення динаміки та виконання плану з виробництва кожного виду продукції з розбивкою собівартості на змінні і постійні витрати.

Аналіз динаміки і структури собівартості основних видів продукції ТОВ «ВО «Моліс» свідчить про те, що повна собівартість по виробництву масла вершкового знизилась у 2014 році порівняно з 2013 роком на 7,40 грн. за рахунок зменшення, як змінних так і постійних витрат. Відбувається і зменшення повної собівартості по виробництву молока у 2014 році порівняно з 2013 роком на 0,90 грн. за рахунок зменшення змінних витрат на 1,00 грн. Повна собівартість по виробленню твердого сиру збільшилась у 2014 році порівняно з 2013 роком на 12,42 грн., за рахунок збільшення змінних витрат на 9,00 грн., ті збільшення постійних витрат на 3,42 грн.

У 3 розділі **“Розробка заходів з підвищення ефективності системи управління витратами на підприємстві”** розглянуто шляхи удосконалення ефективності системи управління витратами на підприємстві. Таким чином, якщо ми хочемо, щоб система управління витратами була ефективною, то вона повинна відповідати обраній підприємством стратегії.

З огляду на це, для нашого підприємства було б дуже корисним застосування стратегічного аналізу витрат. Стратегічний аналіз витрат - аналіз відносної позиції по витратах, займаної підприємством серед конкурентів. Стратегічний аналіз витрат ведеться шляхом вивчення структури витрат власного ланцюга і порівняння її з ланцюгом витрат виробництва конкуруючих підприємств. Такий аналіз дозволяє зрозуміти не тільки має або не має підприємство переваги по витратах перед конкурентами, але і визначити джерела переваг і недоліків у власному ланцюзі витрат виробництва. За характером використання резерви пов'язані з

підвищенням технічного та технологічного рівня виробництва, оновленням і модернізацією обладнання, поліпшенням організації виробництва, праці та управління.

Планований резерв збільшення обсягу реалізації продукції складе твір зростання обсягу виробництва масла і ціни на 1 кг:

$$(25 \text{ тис. кг} - 11,2 \text{ тис. кг}) \times 38,62 \text{ грн.} = 532956 \text{ грн.}$$

Резерв скорочення витрат на виробництво продукції -275,5 тис.грн. (табл. 3.4).

Таблиця 1 - Резерви зниження собівартості продукції за рахунок збільшення обсягу реалізації продукції і скорочення витрат на її виробництво

Найменування	Сума, тис.грн.
Обсяг виробництва 2014 року	412026
Собівартість товарної продукції 2014 року	404464
Резерв збільшення обсягу реалізації продукції	533,0
Резерв скорочення витрат на виробництво продукції	275,5
Додатковий витрати, необхідні для освоєння резервів збільшення випуску продукції	165,0
Можливий рівень собівартості продукції	36,29
Фактичний рівень собівартості продукції	38,62
Резерв зниження собівартості продукції	2,33

Основними проблемами роботи підприємства є: подорожчання вартості придбаних сировини, матеріалів, послуг з огляду на бартерних цін, які вище за ціни по перерахуванню на 10%; фактична собівартість готової продукції вище ринкових цін у регіоні через неплатоспроможність споживачів готової продукції; велику питому вагу в собівартості займає вартість пред'явленого пара, який необхідний з технології.

Для зниження витрат і збільшення прибутковості на підприємстві ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» пропонується здійснити такі заходи:

- будівництво котельні для виробництва власного пара;
- зменшення транспортно-заготівельних витрат за рахунок придбання власного транспорту;
- зниження загальнозаводських і загальногосподарських витрат.

Отже, за рахунок зниження матеріальних витрат (витрат на технологічний пар) за рахунок впровадження нової технології виробництва продукції собівартість молочної продукції зменшується.

При використанні нової котельні зменшиться трудомісткість продукції, що виготовляється, що пов'язано з поліпшенням організації технологічного процесу виготовлення масла вершкового.

Підприємством ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» обрано прямий канал, використовується власна торговельна мережа. У той же час проводиться відвантаження продукції оптовим і роздрібним торговцям. Таким чином, одним із напрямів удосконалення діяльності підприємства в сучасних умовах є використання багатоканальних маркетингових систем, які передбачають рух товарів до різних споживачам одночасно різними шляхами. Для захисту такої позиції необхідно задіяти такі маркетингові засоби як товарна і престижна реклама, контроль за якістю на всіх рівнях управління, зворотній зв'язок зі споживачами, контроль за витратами за місцями їх виникнення.

Необхідне розширення передбачуваного асортименту продукції та пропонованих послуг, що володіють низькою собівартістю і, отже, низькою ціною. У зв'язку з цим необхідно зменшити обсяги бартерних операцій і замінити їх грошовими розрахунками для зменшення вартості сировини.

Резерви економії накладних витрат виявляються з урахуванням їх факторного аналізу по кожній статті витрат за рахунок розумного скорочення апарату управління, економного використання коштів на відрядження,

поштово-телеграфні і канцелярські витрати, скорочення витрат від псування матеріалів і готової продукції, оплати простоїв та інших.

Як один із резервів зниження собівартості продукції за накладними витратами є зниження витрат на залучений транспорт за рахунок виконання перевезень транспортом ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс». Зниження загальнозаводських витрат складе: 54,9 тис.грн. або на 25,5%. Їх загальна запланована сума на 2015 рік -160,34 тис.грн.

Господарствам, що приносять молоко своїм транспортом, доплачують за доставку від ферми до підприємства. Розрахунки за транспортні витрати ведуть виходячи з фактичної маси вантажу, відстань - за відповідними єдиних тарифів на автоперевезення. Для доставки сировини від заводів інших районів і відвантаження продукції при комбінаті створено автотранспортний цех, де є і молоковози (ГАЗи і КАМАЗи), і рефрижератори, і бортові машини.

У холодну пору року продукція відвантажується на критих бортових машинах, а в період літнього сезону, як швидкопсувний продукт, відвантажується і відвозиться в КамАЗах-рефрижераторах.

Підприємством в 2015 році планується розширити власний парк транспорту, а саме закупити 2 автомашини: УАЗ-3309 та ГЖ-27-15. Початкові витрати на придбання машин (125 тис.грн.) Окупляться протягом 2-3 років, тому що основну частку перевезень підприємство виробляло орендованим транспортом. Крім того, підприємство має можливість надавати транспортні послуги стороннім організаціям, отримуючи додатковий прибуток від нового виду послуг. Запланований річний ефект від придбання власного транспорту складе 148,5 тис.грн.

Собівартість перевезень зросла більш ніж у 2 рази у 2014 році по відношенню до базисного 2012 році, що в основному пов'язане з підвищенням вартості на паливо і запасні частини. Таким чином, існує необхідність зниження витрат на технічне обслуговування і ремонт автомобілів. У той же час підприємству ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» слід вишукувати можливості щодо зниження вартості палива за

рахунок пошуку постачальників, які пропонують його за нижчими цінами і надають знижки на оптові покупки.

У результаті проведеного аналізу витрат на транспортування продукції на підприємстві можна зробити висновок, що на підприємстві ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» необхідно проводити політику зниження собівартості перевезень. Для цього необхідно розробити ефективну маркетингову політику, засновану на пошуку нових партнерів, що поставляють більш дешеві матеріальні ресурси.

У результаті проведеного аналізу, слід зазначити, що в цілому підприємство ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» працює стабільно, без простоїв, по можливості за передплатою, оплачує, хоча і з затримкою з незалежних від підприємства причин, поточні платежі до бюджету і позабюджетні фонди, має авансові платежі за електроенергію і теплоенергію, зв'язок. На підприємстві ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» ведеться активна робота щодо зниження собівартості готової продукції, економії сировини і матеріальних ресурсів; оплаті податків у бюджет і позабюджетні фонди, виплати заробітної плати, підтримання дисципліни виробництва. Виходячи з прийнятих заходів, є реальна надія виходу їх кризового стану.

Далі необхідно сформулювати основні заходи щодо зниження витрат на виробництво продукції на перспективу для даного підприємства.

При визначенні заходів слід відзначити, що на підприємстві ВАТ ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» повністю вишукані можливі резерви зниження собівартості продукції по скороченню норм витрати матеріалів (на 12% в порівнянні з типовими), поліпшення технології виробництва виробів, що випускаються (використання безвідходної технології).

ВИСНОВКИ

На підприємстві ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» ведеться постійна робота з удосконалення технології виробництва, економії

матеріальних, трудових і фінансових витрат, спрямована на зниження собівартості продукції, що випускається. Це дозволяє встановлювати закупівельну ціну на молочні вила продукції на середньорайонні рівні.

Аналіз слабких сторін діяльності підприємства показує, що у ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» є резерви підвищення конкурентоспроможності молочної продукції. Це: контроль за якістю продуктів, що використовуються; прискорення процесу виробництва; контроль витрат обігу, а саме головне - зниження витрат на виробництво продукції.

Ціна продукції ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» буде нижче, ніж ціни конкурентів, шляхом пошуку постачальників найбільш дешевих матеріалів, зниження витрат виробництва. Важливим відмітною перевагою продукції заводу перед імпортною буде натуральність сировини, свіжість, екологічність та її якість.

Таким чином, за рахунок збільшення обсягу виробництва і зниження витрат у плановому році можливе зниження рівня собівартості основної молочної продукції підприємства - масла на 2,33 грн.

Таким чином, для вирішення проблеми зниження витрат виробництва і реалізації продукції на підприємстві повинна бути розроблена загальна концепція (програма), яка має щорічно коригуватися з урахуванням мінливих на підприємстві обставин. Ця програма повинна враховувати всі фактори, які впливають на зниження витрат виробництва і реалізацію продукції.

Отже, в загальному плані програма зі зниження витрат виробництва на ТОВ «Виробниче об'єднання «Моліс» повинна включати: комплекс заходів щодо більш раціонального використання матеріальних ресурсів; заходи, пов'язані з визначенням і підтримкою оптимального розміру підприємства, що дозволяють мінімізувати витрати залежно від обсягу виробництва; заходи, пов'язані з поліпшенням використання основних фондів; заходи, пов'язані з поліпшенням використання робочої сили; заходи, пов'язані з удосконаленням організації виробництва і праці.